

Βρυξέλλες, 18 Οκτωβρίου 2023
(OR. en)

14372/23

JAI 1332	COPEN 363
COSI 179	FREMP 292
ENFOPOL 431	JAIEX 66
ENFOCUSTOM 110	CFSP/PESC 1410
IXIM 194	COPS 489
CT 155	HYBRID 73
CRIMORG 137	DISINFO 85
FRONT 327	TELECOM 306
ASIM 92	DIGIT 223
VISA 208	COMPET 1008
CYBER 247	RECH 456
DATAPROTECT 278	CULT 122
CATS 58	COTER 185
DROIPEN 151	CORDROGUE 94

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια

Ημερομηνία
Παραλαβής: 18 Οκτωβρίου 2023

Αποδέκτης: κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2023) 665 final

Θέμα: ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ για την έκτη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 665 final.

σνημμ.: COM(2023) 665 final

Βρυξέλλες, 18.10.2023
COM(2023) 665 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**για την έκτη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την
Ένωση Ασφάλειας**

I. Εισαγωγή

Πριν από τρία έτη η Επιτροπή εξέδωσε τη στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας 2020-2025¹, στην οποία καθορίζονται οι κύριες προτεραιότητες της Ένωσης στον τομέα της ασφάλειας. Έκτοτε, έχουμε σημειώσει σημαντική πρόοδο και στους τέσσερις πυλώνες της στρατηγικής, θεσπίζοντας νομοθεσία που αποτελεί ορόσημο σε όλα τα ζητήματα, από την προστασία των κρίσιμων οντοτήτων έως την ενίσχυση της κυβερνοανθεκτικότητας. Στο μεταξύ, ωστόσο, το τοπίο των απειλών κατά της ασφάλειας στην Ευρώπη και στις γειτονικές μας χώρες εξακολουθεί να εξελίσσεται. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις σε ένα από τα σχολεία μας στη Γαλλία και στους δρόμους των Βρυξελλών τις τελευταίες ημέρες υπενθυμίζουν απερίφραστα την επείγουσα ανάγκη να συνεχίσουμε να προσαρμόζουμε και να ενισχύσουμε την αρχιτεκτονική ασφάλειας. Ο κίνδυνος που εγκυμονούν οι κυβερνοεπιθέσεις εξακολουθεί να αυξάνεται, ενώ τροφοδοτείται και από κακόβουλους παράγοντες που τάσσονται με τη μία ή την άλλη πλευρά στις συνεχιζόμενες συγκρούσεις. Οι υβριδικές απειλές, συμπεριλαμβανομένης της παραπληροφόρησης, εξακολουθούν να πολλαπλασιάζονται. Η Ευρωπόλ έχει χαρακτηρίσει τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ως αιτία σημαντικής αύξησης των κυβερνοεπιθέσεων κατά στόχων της ΕΕ, καθώς παρατηρήθηκαν σημαντικές επιθέσεις με πολιτικά κίνητρα και συντονισμό από φιλορωσικές ομάδες χάκερ². Αυτό έγινε αισθητό με την παρεμπόδιση της πρόσβασης στο διαδίκτυο και τη διακοπή της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, όπως τα ενεργειακά δίκτυα³.

Η στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας σχεδιάστηκε με σκοπό να εξοπλίσει την ΕΕ ώστε να είναι περισσότερο ανθεκτική σε ένα εξελισσόμενο τοπίο απειλών. Καθώς αντιμετωπίσαμε τις κρίσεις που προκλήθηκαν από την πανδημία και τον πόλεμο, τα γεγονότα κατέδειξαν τη σημασία της προσέγγισης που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής —την αποφασιστικότητά μας να συνδέσουμε ολόκληρο το οικοσύστημα ασφάλειας της ΕΕ και να εξαλείψουμε τα στεγανά μεταξύ της διάστασης του κυβερνοχώρου και της φυσικής διάστασης της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων της αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, καθώς και της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης.

Η επαγρύπνηση απαιτεί, ωστόσο, να ελέγχουμε συνεχώς τι λείπει από τις προσπάθειές μας για την προάσπιση της ασφάλειας των πολιτών μας. Η στρατηγική καθόριζε τομείς προτεραιότητας στους οποίους η Ένωση μπορεί να προσδώσει προστιθέμενη αξία, ώστε να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στην ενίσχυση της ασφάλειας για όλους όσους ζουν στην Ευρώπη. Από την έγκρισή της, όλες οι δράσεις που καθορίστηκαν έχουν συζητηθεί, ενώ έχουν ενσωματωθεί και νέες για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας.

Συνολικά, η Επιτροπή έχει παρουσιάσει 36 νομοθετικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της στρατηγικής για την Ένωση Ασφάλειας. Για περισσότερες από τις μισές από αυτές τις προτάσεις, οι διοργανικές διαπραγματεύσεις έχουν ήδη ολοκληρωθεί με θέσπιση άρτιας νέας

¹ COM(2020) 605 final.

² Κατανεμημένες επιθέσεις άρνησης εξυπηρέτησης (DDoS): βλ. έκθεση Spotlight της Ευρωπόλ με τίτλο «Cyber-attacks: the apex of crime-as-a-service» (Κυβερνοεπιθέσεις: η αποκορύφωση του εγκλήματος ως υπηρεσία), 13 Σεπτεμβρίου 2023.

³ Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης στην Ουκρανία, χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό κακόβουλο λογισμικό διαγραφής (malware wiper) για την καταστροφή δεδομένων και συστημάτων, επηρεάζοντας την πρόσβαση στο διαδίκτυο χιλιάδων συνδρομητών στην ΕΕ, καθώς και μια σημαντική γερμανική εταιρεία ενέργειας που έχασε την πρόσβαση εξ αποστάσεως παρακολούθησης σε περισσότερες από 5 800 ανεμογεννήτριες. The role of cyber in the Russian war against Ukraine: Its impact and the consequences for the future of armed conflict (Ο ρόλος του κυβερνοχώρου στον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας: Ο αντίκτυπός του και οι συνέπειες για το μέλλον των ένοπλων συγκρούσεων), Μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Σεπτέμβριος 2023 — PE 702.594.

νομοθεσίας, όπως περιγράφεται στον πίνακα του παραρτήματος. Ωστόσο, αρκετές βασικές πρωτοβουλίες που προτείνει η Επιτροπή παραμένουν υπό διαπραγμάτευση μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Καθώς η τρέχουσα κοινοβουλευτική περίοδος λήγει με τις ευρωπαϊκές εκλογές τον Ιούνιο του 2024, απαιτούνται ταχείες εργασίες για την υλοποίηση αυτών των εκκρεμών φακέλων, ώστε οι πολίτες να μπορούν να επωφεληθούν πλήρως από την Ένωση Ασφάλειας. Ως εκ τούτου, η παρούσα 6^η έκθεση προόδου για την Ένωση Ασφάλειας εστιάζει στην περιγραφή των εν λόγω κρίσιμων για την Ένωση Ασφάλειας νομοθετικών και μη νομοθετικών φακέλων που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή, για την οριστικοποίηση και αποτελεσματική υλοποίηση των οποίων απαιτούνται περισσότερες ενέργειες.

Όσον αφορά τα ενωσιακά νομοθετήματα που έχουν ήδη συμφωνηθεί, τα οφέλη τους θα γίνουν αισθητά μόνον αφού τεθούν σε εφαρμογή. Οι εργασίες πρέπει να επικεντρωθούν στην ορθή και πλήρη μεταφορά τους στο εθνικό δίκαιο, καθώς και στην υλοποίηση και εφαρμογή τους από τα κράτη μέλη. Το 2023 η Επιτροπή συνέχισε να μεριμνά για την υλοποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας κάνοντας χρήση των θεσμικών εξουσιών της για την κίνηση διαδικασιών επί παραβάσει στις περιπτώσεις που κράτη μέλη δεν είχαν μεταφέρει ή είχαν μεταφέρει πλημμελώς τη νομοθεσία της ΕΕ στο εθνικό τους δίκαιο.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζει επίσης τους τομείς στους οποίους η ανάληψη δράσης από τα κράτη μέλη και/ή τους οργανισμούς της ΕΕ είναι καίριας σημασίας για την υλοποίηση. Οι οργανισμοί της ΕΕ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη στήριξη της υλοποίησης των πρωτοβουλιών της Ένωσης Ασφάλειας, και τα τελευταία έτη οι αρμοδιότητές τους έχουν αναπτυχθεί. Η έκθεση περιγράφει ορισμένα από τα βασικά νέα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί για την παροχή ενισχυμένης στήριξης στα κράτη μέλη κατά την υλοποίηση βασικών πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της Ένωσης Ασφάλειας.

Επίσης, η γεωπολιτική κατάσταση έχει αναδείξει τη σημασία της εξωτερικής ασφάλειας όσον αφορά την εσωτερική μας ασφάλεια. Ένα ισχυρότερο εσωτερικό πλαίσιο της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με ισχυρότερες εταιρικές σχέσεις και συνεργασία με τρίτες χώρες. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να εξετάζει ενεργά το πώς η δράση σε παγκόσμιο επίπεδο μπορεί να συμβάλει στη διαφύλαξη της ασφάλειας των πολιτών στο εσωτερικό της.

II. Διαχρονικό περιβάλλον ασφάλειας

Κυβερνοασφάλεια και ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών

Στο πλαίσιο της Ένωσης Ασφάλειας, η Ένωση έχει δεσμευτεί ότι θα διασφαλίζει επαρκή προστασία για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ευρώπης, τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου, και ότι θα προωθήσει έναν ανοικτό, ασφαλή και σταθερό κυβερνοχώρο. Η αύξηση των περιστατικών κυβερνοασφάλειας ως προς το μέγεθος, τη συχνότητα και τον αντίκτυπό τους συνιστά μείζονα απειλή τόσο για τη λειτουργία των συστημάτων δικτύου και πληροφοριών όσο και για την εσωτερική αγορά. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει αυξήσει περαιτέρω την απειλή αυτή και οι τρέχουσες γεωπολιτικές εντάσεις επιτείνονται από παρεμβάσεις από πληθώρα συνασπιζόμενων με το κράτος εγκληματικών παραγόντων και ακτιβιστών χάκερ. Η δολιοφθορά των αγωγών Nord Stream το περασμένο φθινόπωρο υπογράμμισε τον τρόπο με τον οποίο βασικοί τομείς όπως η ενέργεια, οι ψηφιακές υποδομές, οι μεταφορές και το διάστημα εξαρτώνται από την ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών. Το πρόσφατο περιστατικό που αφορούσε υποθαλάσσιο αγωγό αερίου και καλώδιο

δεδομένων στην Εσθονία και τη Φινλανδία καταδεικνύει την ανάγκη για υψηλό επίπεδο ετοιμότητας για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους καταστάσεων. Παρόλο που η αιτία της ζημιάς παραμένει ασαφής και οι έρευνες βρίσκονται σε εξέλιξη, η ανταλλαγή πληροφοριών σε διάφορα επίπεδα μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής υπήρξε ενθαρρυντική. Οι διαταραχές δεν είχαν άμεσες επιπτώσεις όσον αφορά τη συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο ή την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο σε ευρωπαϊκό ή τοπικό επίπεδο. Αυτό αποτελεί ένδειξη της προόδου που έχει σημειωθεί και των ενισχυμένων προσπαθειών ετοιμότητας των τελευταίων μηνών.

Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο ένα σαφές και ισχυρό νομικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της προστασίας και της ανθεκτικότητας αυτών των κρίσιμων υποδομών. Στο πλαίσιο αυτό, επιτεύχθηκε καθοριστική πρόοδος με την παράλληλη έκδοση της αναθεωρημένης οδηγίας σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο κυβερνοασφάλειας σε ολόκληρη την Ένωση (στο εξής: NIS2)⁴ και της οδηγίας για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων (στο εξής: CER)⁵, οι οποίες άρχισαν αμφότερες να ισχύουν στις 16 Ιανουαρίου 2023. Επί του παρόντος τα κράτη μέλη καλούνται να μεταφέρουν αυτές τις θεμελιώδεις νομοθετικές πράξεις στο εθνικό τους δίκαιο ταχέως και πλήρως, το αργότερο έως τις 17 Οκτωβρίου 2024, ώστε να θεσπιστεί ένα ισχυρό ενωσιακό πλαίσιο για την προστασία των κρίσιμων υποδομών της Ένωσης από φυσικές απειλές και απειλές στον κυβερνοχώρο.

Τον Ιούλιο του 2023 η Επιτροπή καθόρισε, με κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό της, τις βασικές υπηρεσίες στους 11 τομείς που καλύπτονται από την οδηγία CER⁶. Το επόμενο βήμα είναι τα κράτη μέλη να διενεργήσουν αξιολογήσεις κινδύνου όσον αφορά τις εν λόγω υπηρεσίες. Σε συνέχεια της σύστασης του Συμβουλίου⁷ της 8ης Δεκεμβρίου 2022, έχουν εντατικοποιηθεί οι εργασίες για προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων σε κρίσιμες υποδομές, με αφετηρία τον τομέα της ενέργειας, και για την ενίσχυση της συνεργασίας με το NATO και βασικές χώρες εταίρους. Οι εργασίες αυτές οδήγησαν στην εκπόνηση έκθεσης από την ειδική ομάδα ΕΕ–NATO σχετικά με την ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών τον Ιούνιο του 2023, στην οποία χαρτογραφούνται οι τρέχουσες προκλήσεις ασφάλειας για τις κρίσιμες υποδομές σε τέσσερις βασικούς τομείς (ενέργεια, μεταφορές, ψηφιακές υποδομές και διάστημα) και διατυπώνονται συστάσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Οι συστάσεις, μεταξύ άλλων για αυξημένο συντονισμό, ανταλλαγή πληροφοριών και ασκήσεις, εφαρμόζονται από το προσωπικό της ΕΕ και του NATO στο πλαίσιο του διαρθρωμένου διαλόγου για την ανθεκτικότητα.

Παράλληλα, στις 6 Σεπτεμβρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με σχέδιο στρατηγικής για τον συντονισμό της αντιμετώπισης σε ενωσιακό επίπεδο διαταράξεων σε κρίσιμες υποδομές με σημαντικό διασυνοριακό ενδιαφέρον⁸. Στις 4 Οκτωβρίου 2023 διοργανώθηκε άσκηση με τη μορφή συζήτησης βάσει σεναρίων επί του σχεδίου στρατηγικής, προκειμένου να δοκιμαστεί ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμοστεί στην πράξη και να ενημερωθούν οι τρέχουσες διαπραγματεύσεις σχετικά με την πρόταση στο Συμβούλιο.

⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2555, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο κυβερνοασφάλειας σε ολόκληρη την Ένωση και οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 (οδηγία NIS 2).

⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2557 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων και την κατάργηση της οδηγίας 2008/114/ΕΚ του Συμβουλίου.

⁶ C(2023) 4878.

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με συντονισμένη προσέγγιση σε επίπεδο Ένωσης με σκοπό την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κρίσιμων υποδομών.

⁸ COM(2023) 526.

Κατόπιν αιτημάτων του Συμβουλίου⁹, η Επιτροπή, ο ύπατος εκπρόσωπος και η ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών διενεργούν αξιολογήσεις κινδύνου και εκπονούν σενάρια κινδύνου από την άποψη της κυβερνοασφάλειας. Οι εργασίες αυτές εστίασαν αρχικά στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρικής ενέργειας. Η συμμετοχή όλων των σχετικών υπηρεσιών και δικτύων, μη στρατιωτικών και στρατιωτικών, δημιουργεί για πρώτη φορά μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση σε επίπεδο Ένωσης χωρίς αποκλεισμούς. Θα συμπληρώσει περαιτέρω τις συντονισμένες αξιολογήσεις κινδύνου για την ασφάλεια για κρίσιμες αλυσίδες εφοδιασμού που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της NIS2, καθώς και τις αξιολογήσεις κινδύνου και τις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων για κρίσιμες υποδομές στους τομείς της ενέργειας, των ψηφιακών υποδομών, των μεταφορών και του διαστήματος. Για λόγους συντονισμού και συνοχής, οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να βασίζονται η μία στην άλλη, ώστε να καταστεί δυνατή η καθιέρωση μιας τυποποιημένης προσέγγισης, και να δίνουν την κατεύθυνση για την ανάπτυξη μελλοντικών ασκήσεων. Η επιτυχία αυτών των δράσεων θα εξαρτηθεί επί του παρόντος από την ενεργό συμμετοχή των κρατών μελών.

Η λειτουργία των οικονομιών και των κοινωνιών εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από υπηρεσίες και δεδομένα που σχετίζονται με το διάστημα, ειδικότερα στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας. Το διάστημα αποτελεί ολοένα και περισσότερο αμφιλεγόμενο στρατηγικό τομέα και η σημασία του για την ασφάλεια έχει αυξηθεί, ιδίως μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Η διαστημική στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια και την άμυνα εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2023 αποσκοπώντας στην ενίσχυση της στρατηγικής μας στάσης και αυτονομίας στο διάστημα. Ως βασική δράση που προκύπτει από την εν λόγω στρατηγική, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προτείνει το 2024 ένα ενωσιακό νομοθέτημα για το διάστημα που θα ρυθμίζει την ασφάλεια, τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα/προστασία των διαστημικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ.

Όσον αφορά την εξωτερική διάσταση, οι ασφαλείς υποδομές στηρίζουν την ανθεκτικότητα της παγκόσμιας οικονομίας και των αλυσίδων εφοδιασμού¹⁰ και, για τον λόγο αυτόν, η στρατηγική Global Gateway της ΕΕ περιλαμβάνει μια ισχυρή διάσταση ασφάλειας. Ομοίως, δεδομένων των διασυνδέσεων μεταξύ των υποδομών της ΕΕ και των χωρών εταίρων, είναι αναγκαία περαιτέρω διεθνής συνεργασία για την ενίσχυση της παγκόσμιας κυβερνοανθεκτικότητας και τη στήριξη ενός ελεύθερου, ανοικτού, ασφαλούς και προστατευμένου κυβερνοχώρου.

Πράξη για την κυβερνοανθεκτικότητα

Είναι καίριας σημασίας για την ευρωπαϊκή κυβερνοασφάλεια να διασφαλιστεί ότι οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις μπορούν να βασίζονται σε ασφαλή ψηφιακά προϊόντα. Η Επιτροπή επιδίωξε να καλύψει την ανάγκη αυτή στην πρότασή της για μια πράξη για την κυβερνοανθεκτικότητα¹¹, η οποία εκδόθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2022. Η πράξη θα προβλέπει υποχρεωτικές οριζόντιες απαιτήσεις κυβερνοασφάλειας για προϊόντα με ψηφιακά στοιχεία για πέντε έτη ή για ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους (όποιο από τα δύο διαστήματα είναι βραχύτερο). Θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ασφαλών προϊόντων με ψηφιακά στοιχεία, διασφαλίζοντας ότι τα προϊόντα υλισμικού και λογισμικού διατίθενται στην αγορά με όσο το δυνατόν λιγότερα τρωτά σημεία. Αυτό θα αποτελέσει βασικό ορόσημο για την ενίσχυση των προτύπων κυβερνοασφάλειας της Ευρώπης σε όλους τους τομείς και είναι πιθανό να αποτελέσει διεθνές σημείο αναφοράς, παρέχοντας σαφή πλεονεκτήματα για

⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2022, σχετικά με τη διαμόρφωση της στάσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον κυβερνοχώρο και έκκληση του Νεβέρ, της 9ης Μαρτίου 2022, για την ενίσχυση των ικανοτήτων κυβερνοασφάλειας της ΕΕ.

¹⁰ JOIN(2021) 30.

¹¹ COM(2022) 454.

τον ενωσιακό κλάδο κυβερνοασφάλειας στις παγκόσμιες αγορές. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν τις αντίστοιχες θέσεις τους τον Ιούλιο του 2023 και οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να προχωρήσουν ταχέως.

Η πιστοποίηση της κυβερνοασφάλειας έχει επίσης κίριο ρόλο στην αύξηση της εμπιστοσύνης στα προϊόντα και στις υπηρεσίες ΤΠΕ, καθώς θα παρέχει στους καταναλωτές, στις επιχειρήσεις και στις αρχές τη δυνατότητα να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες επιλογές με κατάλληλο επίπεδο κυβερνοασφάλειας. Οι εργασίες για την πιστοποίηση της κυβερνοασφάλειας σημειώνουν πρόοδο, καθώς το σύστημα πιστοποίησης της κυβερνοασφάλειας με βάση κοινά κριτήρια της ΕΕ βρίσκεται υπό αξιολόγηση στο πλαίσιο της επιτροπολογίας. Το υποψήφιο σύστημα πιστοποίησης της ασφάλειας του υπολογιστικού νέφους της ΕΕ (EUCS) βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της προετοιμασίας από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (στο εξής: ENISA) και συζητείται στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας πιστοποίησης της κυβερνοασφάλειας. Η εντατική συνεργασία με εμπειρογνώμονες από διάφορους τομείς, καταναλωτές και παρόχους αναμένεται να οδηγήσει σε μια ορθή νομική και τεχνική προσέγγιση που θα παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις ασφάλειας, σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο, τις διεθνείς δεσμεύσεις και τις υποχρεώσεις του ΠΟΕ. Επίσης, ο ENISA προετοιμάζει το υποψήφιο σύστημα για τα δίκτυα 5G στην ΕΕ (EU5G) και το πορτοφόλι ψηφιακής ταυτότητας της ΕΕ (EUIDW). Οι συντονισμένες προσπάθειες όλων των κρατών μελών είναι ουσιαστικής σημασίας για την ενίσχυση της συνολικής ασφάλειας των προϊόντων ΤΠΕ, των υπηρεσιών ΤΠΕ και των διαδικασιών ΤΠΕ.

Κανονισμοί για την ασφάλεια των πληροφοριών και την κυβερνοασφάλεια για τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ

Οι προτεινόμενοι κανονισμοί για τη ρύθμιση της κυβερνοασφάλειας και της ασφάλειας των πληροφοριών για τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, οι οποίοι προτάθηκαν από κοινού τον Μάρτιο του 2022, έχουν σημειώσει πρόοδο με διαφορετικούς ρυθμούς. Τον περασμένο Ιούνιο επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σχετικά με τον κανονισμό για την κυβερνοασφάλεια, η οποία παρέχει δυνατότητα ενίσχυσης της θέσης όλων των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της κυβερνοασφάλειας και αντικατοπτρίζει τη σημασία που αποδίδει η ΕΕ στην ταχεία εφαρμογή της πρότασης αυτής. Υπό αυτές τις συνθήκες, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό το ότι η παράλληλη πρόταση για την ασφάλεια των πληροφοριών, η οποία είναι απαραίτητη για τη συμπλήρωση ενός αρραγούς νομοθετικού πλαισίου για τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ, έχει σημειώσει απροσδόκητα αργή πρόοδο. Και οι δύο προτάσεις θα πρέπει να εγκριθούν πριν από τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, προκειμένου να καταστεί η ευρωπαϊκή διοίκηση αξιόπιστη και ανθεκτική στο τρέχον γεωπολιτικό πλαίσιο. Ένα ελάχιστο σύνολο κανόνων και προτύπων για την ασφάλεια των πληροφοριών για όλα τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ θα δημιουργήσει ασφάλεια για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη και θα διασφαλίσει σταθερή προστασία έναντι των εξελισσόμενων απειλών για τις πληροφορίες τους, τόσο τις διαβαθμισμένες όσο και τις μη διαβαθμισμένες σε επίπεδο ΕΕ. Από κοινού, οι νέοι αυτοί κανόνες θα παράσχουν μια σταθερή βάση για την ασφαλή ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ και με τα κράτη μέλη, με τυποποιημένες πρακτικές και μέτρα για την προστασία των ροών πληροφοριών. Ως εκ τούτου, ανταποκρίνονται σε πολλαπλά αιτήματα του Συμβουλίου για ενίσχυση της ανθεκτικότητας των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ και καλύτερη προστασία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της Ένωσης από κακόβουλες παρεμβάσεις.

Πράξη για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο

Με βάση το αρραγές στρατηγικό, πολιτικό και νομοθετικό πλαίσιο που έχει ήδη θεσπιστεί, η προτεινόμενη πράξη της ΕΕ για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο¹², την οποία εξέδωσε η Επιτροπή στις 18 Απριλίου του 2023, θα ενισχύσει περαιτέρω τον εντοπισμό κυβερνοαπειλών, την ανθεκτικότητα και την ετοιμότητα σε όλα τα επίπεδα του οικοσυστήματος κυβερνοασφάλειας της Ένωσης. Οι στόχοι αυτοί θα υλοποιηθούν μέσω τριών κύριων δράσεων:

- (1) της ανάπτυξης μιας **ευρωπαϊκής κυβερνοασπίδας** για τη δημιουργία και την ενίσχυση κοινών ικανοτήτων ανίχνευσης και αντίληψης της κατάστασης. Η κυβερνοασπίδα θα αποτελείται από τα εθνικά κέντρα επιχειρήσεων ασφάλειας (στο εξής: εθνικά SOC) και τα διασυνοριακά κέντρα επιχειρήσεων ασφάλειας (στο εξής: διασυνοριακά SOC)·
- (2) της δημιουργίας **μηχανισμού έκτακτης ανάγκης στον κυβερνοχώρο** με σκοπό τη στήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την προετοιμασία, την αντιμετώπιση και την άμεση ανάκαμψη από σημαντικά και μεγάλης κλίμακας περιστατικά στον τομέα της κυβερνοασφάλειας. Η στήριξη για την αντιμετώπιση περιστατικών θα περιλαμβάνει την εφεδρεία στον τομέα της κυβερνοασφάλειας σε επίπεδο ΕΕ, η οποία θα είναι επίσης διαθέσιμη στα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης, και σε τρίτες χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία σύνδεσής τους με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» προβλέπει κάτι τέτοιο·
- (3) της δημιουργίας **ευρωπαϊκού μηχανισμού εξέτασης περιστατικών κυβερνοασφάλειας** για την εξέταση και την αξιολόγηση συγκεκριμένων σημαντικών ή μεγάλης κλίμακας περιστατικών. Την έκθεση εξέτασης μετά από οποιοδήποτε περιστατικό θα συντονίζει και θα καταρτίζει ο ENISA.

Έχουν ξεκινήσει συζητήσεις στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων πριν από το τέλος της τρέχουσας θητείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα δώσει σημαντική ώθηση στις προσπάθειες για την προστασία των πολιτών και των επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ένωση.

Ακαδημία Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας

Καθώς οι κυβερνοαπειλές αυξάνονται, η ΕΕ χρειάζεται επείγοντως επαγγελματίες που θα διαθέτουν δεξιότητες και ικανότητες για την πρόληψη, τον εντοπισμό, την αποτροπή και την υπεράσπιση της ΕΕ από κυβερνοεπιθέσεις. Οι ανάγκες της για εργατικό δυναμικό στον τομέα της κυβερνοασφάλειας εκτιμάται, επί του παρόντος, ότι ανέρχονται σε 883 000 επαγγελματίες, ενώ οι κενές θέσεις εργασίας κυμαίνονταν μεταξύ 260 000 και 500 000 το 2022. Όλα τα τμήματα της κοινωνίας θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να συμβάλουν στην κάλυψη αυτού του κενού, αλλά, ειδικότερα το 2022, οι γυναίκες αντιπροσώπευαν μόλις το 20 % των αποφοίτων κυβερνοασφάλειας και το 19 % των ειδικών στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων 2023, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 18 Απριλίου 2023¹³, πρωτοβουλία που επικροτήθηκε από τα κράτη μέλη¹⁴ για τη σύσταση Ακαδημίας Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας με σκοπό την κάλυψη της έλλειψης ταλέντων στον τομέα της κυβερνοασφάλειας. Στο πλαίσιο της Ακαδημίας Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας θα συγκεντρωθούν υφιστάμενες πρωτοβουλίες για τις δεξιότητες κυβερνοασφάλειας και θα βελτιωθεί ο συντονισμός. Η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη, τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, καθώς και τους ευρωπαϊκούς δημόσιους φορείς, να θεσπίσουν ειδικές στρατηγικές ή πρωτοβουλίες για τις δεξιότητες κυβερνοασφάλειας ή να ενσωματώσουν τις δεξιότητες κυβερνοασφάλειας σε σχετικές στρατηγικές ή πρωτοβουλίες με ευρύτερο πεδίο εφαρμογής

¹² COM(2023) 209 final.

¹³ COM(2023) 207.

¹⁴ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2023, σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για την κυβερνοάμυνα.

(π.χ. κυβερνοασφάλεια, ψηφιακές δεξιότητες, απασχόληση κ.λπ.). Η συμμετοχή ιδιωτών ενδιαφερόμενων θα είναι επίσης απαραίτητη για τη μείωση της έλλειψης δεξιοτήτων κυβερνοασφάλειας και της συναφούς έλλειψης εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη.

Δρόνοι

Μια άλλη αυξανόμενη απειλή για τους δημόσιους χώρους και τις κρίσιμες υποδομές είναι η κακόβουλη χρήση δρόνων. Τα περιστατικά στα οποία εμπλέκονται δρόνοι έχουν αυξηθεί εντός και εκτός της Ένωσης και οι λύσεις για την αντιμετώπιση των δρόνων αποτελούν βασικό εργαλείο για τις αρχές επιβολής του νόμου και άλλες δημόσιες αρχές στην Ένωση, καθώς και για τους ιδιωτικούς φορείς εκμετάλλευσης κρίσιμων υποδομών. Ταυτόχρονα, η νόμιμη χρήση δρόνων συμβάλλει σημαντικά στη διττή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση¹⁵. Όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική δρόνων 2.0 που εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2022, η Επιτροπή εκδίδει σήμερα ανακοίνωση σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης δυνητικών απειλών από τους δρόνους, η οποία υποστηρίζεται από δύο εγχειρίδια που περιέχουν πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με βασικές τεχνικές πτυχές¹⁶. Η πρωτοβουλία επιδιώκει να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο και εναρμονισμένο πλαίσιο πολιτικής, με κοινή κατανόηση των κανόνων που ισχύουν για την καταπολέμηση πιθανών απειλών από δρόνους και την προσαρμογή, ανάλογα με τις ανάγκες, στις ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία. Τα κράτη μέλη και οι σχετικοί ιδιωτικοί φορείς εκμετάλλευσης καλούνται να συνεργαστούν στενά με την Επιτροπή για να διασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή της.

Θαλάσσια και αεροπορική ασφάλεια

Οι παράνομες δραστηριότητες, όπως η πειρατεία, οι ένοπλες ληστείες στη θάλασσα, η παράνομη διακίνηση μεταναστών και η εμπορία ανθρώπων, όπλων και ναρκωτικών, καθώς και η τρομοκρατία, εξακολουθούν να αποτελούν προκλήσεις για την ασφάλεια στη θάλασσα και επιδεινώνονται από τις εξελισσόμενες απειλές, συμπεριλαμβανομένων των υβριδικών επιθέσεων και των κυβερνοεπιθέσεων. Η Επιτροπή και ο ύπατος εκπρόσωπος εξέδωσαν στις 10 Μαρτίου 2023 κοινή ανακοίνωση για την επικαιροποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για τη ναυτιλιακή ασφάλεια¹⁷, η οποία θα πρέπει τώρα να εφαρμοστεί σύμφωνα με το επικαιροποιημένο σχέδιο δράσης.

Στον τομέα της αεροπορικής ασφάλειας, η Επιτροπή εξέδωσε στις 2 Φεβρουαρίου 2023 έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της σχετικά με την προσπάθεια ανάπτυξης μιας ενισχυμένης και πιο ανθεκτικής πολιτικής για την αεροπορική ασφάλεια με τίτλο «Working towards an enhanced and more resilient aviation security policy»¹⁸, το οποίο περιλαμβάνει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα 1) για τον εκσυγχρονισμό της ρυθμιστικής αρχιτεκτονικής για την αεροπορική ασφάλεια· 2) για την προώθηση της ανάπτυξης και της εφαρμογής πιο καινοτόμων λύσεων· και 3) για την επικαιροποίηση της βάσης αναφοράς για την αεροπορική ασφάλεια, ώστε οι αερολιμένες της Ένωσης να μπορούν να αξιοποιούν πλήρως τις νέες τεχνολογίες αιχμής για την αντιμετώπιση των απειλών ύψιστης προτεραιότητας. Δεκατέσσερις εμβληματικές δράσεις πρέπει να υλοποιηθούν εντός δύο ετών.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν επειγόντως τις διαπραγματεύσεις, σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της θητείας του τρέχοντος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όσον αφορά τους ακόλουθους φακέλους:

¹⁵ COM(2022) 652 final.

¹⁶ COM(2023) 659.

¹⁷ JOIN(2023) 8 final.

¹⁸ SWD(2023) 37.

- την πρόταση πράξης για την κυβερνοανθεκτικότητα,
- την πρόταση πράξης για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο,
- τον προτεινόμενο κανονισμό σχετικά με την ασφάλεια των πληροφοριών για τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να προωθήσουν κατά προτεραιότητα τη μεταφορά στο εθνικό τους δίκαιο της οδηγίας για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων, καθώς και την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων για τις κρίσιμες υποδομές στον τομέα της ενέργειας,
- να εγκρίνουν τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με σχέδιο στρατηγικής για τον συντονισμό της αντιμετώπισης διαταράξεων σε κρίσιμες υποδομές με σημαντικό διασυνοριακό ενδιαφέρον,
- να μεταφέρουν πλήρως και επειγόντως την οδηγία NIS2 στο εθνικό τους δίκαιο ώστε να ενισχυθεί η κυβερνοασφάλεια βασικών και σημαντικών οντοτήτων,
- να ασχοληθούν ενεργά με τη διενέργεια αξιολογήσεων κινδύνων κυβερνοασφάλειας και την εκπόνηση σεναρίων κινδύνου για τις κρίσιμες υποδομές και τις αλυσίδες εφοδιασμού,
- να δώσουν συνέχεια στην Ακαδημία Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας με ενεργό συμμετοχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ειδικές εθνικές στρατηγικές ή πρωτοβουλίες για τις δεξιότητες κυβερνοασφάλειας, με τη συμμετοχή βασικών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και τοπικών αρχών,
- να συνεργαστούν με σχετικούς ιδιωτικούς φορείς και την Επιτροπή για να διασφαλίσουν την εφαρμογή όλων των δράσεων που αναφέρονται στην ανακοίνωση σχετικά με την αντιμετώπιση δυνητικών απειλών που προκαλούνται από δρόνους,
- να εφαρμόσουν το σχέδιο δράσης της στρατηγικής της ΕΕ για τη ναυτιλιακή ασφάλεια και να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις σχετικά με τα επιτεύγματα,
- να υλοποιήσουν τις 14 εμβληματικές δράσεις που προσδιορίστηκαν για την ενίσχυση της αεροπορικής ασφάλειας.

III. Αντιμετώπιση εξελισσόμενων απειλών

Οι νέες γεωπολιτικές εντάσεις έχουν αποτελέσει αδιαμφισβήτητη απόδειξη του πώς η πρόκληση για την ασφάλεια στην ΕΕ όχι μόνο αυξάνεται, αλλά καθίσταται ολοένα και πιο ευμετάβλητη και εντείνεται λόγω του υβριδικού χαρακτήρα πολλών απειλών. Η ασφάλεια πρέπει επίσης να ανταποκρίνεται στις αλλαγές που συντελούνται στην κοινωνία και την τεχνολογία. Η πανδημία COVID-19 ενίσχυσε τις ευκαιρίες που είχαν στη διάθεσή τους κυβερνοεγκληματίες και χαρακτηρίστηκε ειδικότερα από αυξημένη απειλή υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο. Οι εγκληματίες και οι κακόβουλοι παράγοντες είναι πάντα έτοιμοι να εκμεταλλευτούν τις τεχνολογικές εξελίξεις. Απέναντι σ' αυτές τις συχνά πολύπλοκες και πολυδιάστατες απειλές, απαιτείται ισχυρή και σταθερή δράση της ΕΕ.

Κανονισμός για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο

Η αξιολόγηση της Ευρωπόλ των απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα στο διαδίκτυο αποκάλυψε ότι το 2022 η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση παιδιών αυξήθηκε

περαιτέρω όσον αφορά τη συχνότητα και τη σοβαρότητα των σχετικών περιστατικών, ενώ οι δράστες συνέχισαν να εκμεταλλεύονται τις τεχνικές δυνατότητες για να καλύψουν τη δράση και την ταυτότητά τους¹⁹. Το ισχύον σύστημα που βασίζεται στον οικειοθελή εντοπισμό και στην οικειοθελή αναφορά από τις εταιρείες έχει αποδειχθεί ανεπαρκές για να προστατεύσει τα παιδιά. Ένας προσωρινός κανονισμός καθιστά δυνατό τον οικειοθελή εντοπισμό και την οικειοθελή αναφορά από τις εταιρείες, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό είναι νόμιμο βάσει του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ). Ο κανονισμός αυτός λήγει τον Αύγουστο του 2024. Τον Μάιο του 2022 η Επιτροπή πρότεινε κανονισμό²⁰ για την αντιμετώπιση της κατάχρησης διαδικτυακών υπηρεσιών με σκοπό τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Το προτεινόμενο πλαίσιο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη. Οι εταιρείες θα υποχρεούνται να αξιολογούν τον κίνδυνο σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών μέσω των συστημάτων τους και να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα. Ως μέτρο έσχατης ανάγκης και μόνο σε περίπτωση σημαντικού κινδύνου, τα εθνικά δικαστήρια ή ανεξάρτητες διοικητικές αρχές θα μπορούν να εκδίδουν στοχευμένες εντολές εντοπισμού σε παρόχους υπηρεσιών. Ένα νέο ανεξάρτητο Κέντρο της ΕΕ θα διευκολύνει τις προσπάθειες των παρόχων υπηρεσιών, λειτουργώντας ως κόμβος εμπειρογνωσίας, παρέχοντας αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με ταυτοποιημένο υλικό, λαμβάνοντας από παρόχους και αναλύοντας αναφορές σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο για τον εντοπισμό εσφαλμένων αναφορών, καθώς και παρέχοντας στήριξη στα θύματα. Είναι σημαντικό οι νέοι κανόνες να εγκριθούν και να εφαρμοστούν το συντομότερο δυνατόν για την προστασία των παιδιών από περαιτέρω κακοποίηση, την πρόληψη της επανεμφάνισης υλικού στο διαδίκτυο και την προσαγωγή των δραστών στη δικαιοσύνη. Διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο με στόχο την επίτευξη συμφωνίας επί του φακέλου πριν από τη λήξη της θητείας του Κοινοβουλίου.

Οδηγία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας

Η κυβερνοβία κατά των γυναικών, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της εξ οικείων βίας, έχει αναδειχθεί ως νέα μορφή τέτοιου είδους βίας, η οποία μέσω του διαδικτύου και των εργαλείων ΤΠ εξαπλώνεται πέρα από τα επιμέρους κράτη μέλη. Τον Μάρτιο του 2022 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για οδηγία για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων κανόνων για την κυβερνοβία και μέτρων για την κάλυψη των κενών στην προστασία, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και την πρόληψη. Η έγκαιρη έγκριση και εφαρμογή θα δώσει στα κράτη μέλη πρόσθετα εργαλεία για την καταπολέμηση αυτής της μορφής εγκληματικότητας. Οι συννομοθέτες ξεκίνησαν διοργανικές διαπραγματεύσεις τον Ιούλιο του 2023 και αποσκοπούν στην ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων πριν από τη λήξη της τρέχουσας θητείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G

Η ασφάλεια των δικτύων 5G αποτελεί μείζονα προτεραιότητα για την Επιτροπή και ουσιαστική συνιστώσα της στρατηγικής της για την Ένωση Ασφάλειας. Τα δίκτυα 5G αποτελούν κεντρική υποδομή, η οποία παρέχει τα θεμέλια για ευρύ φάσμα υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και για ζωτικές κοινωνικές και οικονομικές λειτουργίες. Στις 15 Ιουνίου 2023, οι αρχές των κρατών μελών της ΕΕ που εκπροσωπούνται στην ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών, με την υποστήριξη της Επιτροπής και του ENISA, δημοσίευσαν δεύτερη έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της εργαλειοθήκης της ΕΕ για την κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G. Σύμφωνα με την έκθεση, 24

¹⁹ Ευρωπόλ (2023), Internet Organised Crime Threat Assessment (Αξιολόγηση των απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα στο διαδίκτυο) (IOCTA), 2023.

²⁰ COM(2022) 209.

κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή καταρτίζουν νομοθετικά μέτρα που παρέχουν στις εθνικές αρχές την εξουσία να διενεργούν αξιολόγηση προμηθευτών και να εγκρίνουν περιορισμούς, και 10 κράτη μέλη έχουν επιβάλει τέτοιου είδους περιορισμούς. Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω δράση για την αποφυγή τρωτών σημείων για την Ένωση στο σύνολό της, τα οποία θα έχουν δυνητικά σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια μεμονωμένων χρηστών και εταιρειών σε ολόκληρη την Ένωση και των κρίσιμων υποδομών της Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν την εργαλειοθήκη χωρίς καθυστέρηση. Την ίδια ημέρα η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή της εργαλειοθήκης από τα κράτη μέλη και στις εσωτερικές επικοινωνίες της ίδιας της Επιτροπής και τις δραστηριότητες χρηματοδότησης της Ένωσης. Αυτή ανέδειξε την έντονη ανησυχία σχετικά με τους κινδύνους που εγκυμονούν για την ασφάλεια της ΕΕ οι προμηθευτές εξοπλισμού επικοινωνιών μέσω δικτύων κινητής τηλεφωνίας Huawei και ZTE. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για να αποφύγει την έκθεση των εσωτερικών επικοινωνιών της σε δίκτυα κινητής τηλεφωνίας που χρησιμοποιούν ως προμηθευτές την Huawei και τη ZTE. Από τις προμήθειες θα εξαιρούνται οι νέες υπηρεσίες συνδεσιμότητας που βασίζονται σε εξοπλισμό των εν λόγω προμηθευτών και η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τους φορείς εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιών για να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω προμηθευτές θα απομακρυνθούν σταδιακά από τις υφιστάμενες υπηρεσίες συνδεσιμότητας των εγκαταστάσεων της Επιτροπής. Η Επιτροπή διερευνά επίσης τον τρόπο με τον οποίο θα αποτυπωθεί η απόφαση αυτή στα σχετικά προγράμματα χρηματοδότησης και μέσα της Ένωσης, σε πλήρη συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο.

Πρόσβαση σε δεδομένα για αποτελεσματική επιβολή του νόμου

Στη σημερινή ψηφιακή εποχή σχεδόν κάθε έγκλημα έχει μια ψηφιακή συνιστώσα. Τεχνολογίες και εργαλεία χρησιμοποιούνται επίσης για εγκληματικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών και εργαλείων που είναι απαραίτητα για να καλυφθεί η ανάγκη της κοινωνίας μας για κυβερνοασφάλεια, προστασία των δεδομένων και ιδιωτικότητα. Αυτό καθιστά ολοένα και πιο δύσκολη τη διατήρηση της αποτελεσματικής επιβολής του νόμου σ' ολόκληρη την ΕΕ για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας και για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και τη δίωξη του εγκλήματος, και, μολονότι έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές προσπάθειες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω νομοθεσίας, καθώς και μέσω πρωτοβουλιών ανάπτυξης ικανοτήτων και καινοτομίας, εξακολουθούν να υφίστανται νομικές και τεχνικές προκλήσεις. Η Επιτροπή, με τη συμμετοχή της προεδρίας του Συμβουλίου, έχει συγκροτήσει ομάδα υψηλού επιπέδου σχετικά με την πρόσβαση σε δεδομένα για την αποτελεσματική επιβολή του νόμου, προκειμένου να δημιουργήσει μια συνεργατική πλατφόρμα για ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών και εμπειρογνομόνων με σκοπό τη διερεύνηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες επιβολής του ποινικού δικαίου (π.χ. κρυπτογράφηση, διατήρηση δεδομένων, τεχνολογία 5G και τυποποίηση). Η Επιτροπή αναμένει από την ομάδα υψηλού επιπέδου να διατυπώσει ισορροπημένες, αξιόπιστες και εφικτές συστάσεις έως τον Ιούνιο του 2024, οι οποίες θα αντικατοπτρίζουν την πολυπλοκότητα των ζητημάτων αυτών, μεταξύ άλλων από άποψη κυβερνοασφάλειας και προστασίας των δεδομένων. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη και οι συμμετέχοντες εμπειρογνώμονες ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν ενεργά σ' αυτήν τη διαδικασία και να εργαστούν για την εξεύρεση αποτελεσματικών, νόμιμων και κοινώς αποδεκτών λύσεων.

Υβριδικές απειλές

Σ' ένα γεωπολιτικό πλαίσιο όπου η πολυπλοκότητα και ο σύνθετος χαρακτήρας των υβριδικών απειλών αυξάνονται, η στρατηγική πυξίδα της ΕΕ για την ασφάλεια και την άμυνα²¹ (στο εξής:

²¹ Έγγραφο αριθ. 7371/22 του Συμβουλίου.

στρατηγική πυξίδα) παρείχε κοινή αξιολόγηση των απειλών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ένωση, καθώς και στρατηγικό σχέδιο δράσης. Η αύξηση της κακόβουλης συμπεριφοράς στον κυβερνοχώρο από κράτη και μη κρατικούς φορείς, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του πολέμου κατά της Ουκρανίας, έχει αναδείξει περαιτέρω τον κυβερνοχώρο ως τομέα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Απαιτείται ιδιαίτερη επαγρύπνηση για δυνητικούς κινδύνους κακόβουλων ενεργειών και παραπληροφόρησης κατά τις εκλογικές περιόδους, μεταξύ άλλων ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2024.

Λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο κίνδυνο δευτερογενών επιπτώσεων, η ΕΕ εξακολουθεί να αναπτύσσει δραστηριότητες ανάπτυξης κυβερνοϊκανοτήτων και να προωθεί εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών κυβερνοδιαλόγων, ώστε να συμβάλει ενεργά στη συνολική ανθεκτικότητά της. Έχουν αναπτυχθεί, αναθεωρηθεί και ενισχυθεί ορισμένα εργαλεία για να βελτιωθεί η ικανότητα της Ένωσης να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις υβριδικές απειλές, όπως περιγράφεται στην 7^η έκθεση προόδου για τις υβριδικές απειλές που δημοσιεύτηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2023²². Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- η εργαλειοθήκη της ΕΕ για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών για τη διασφάλιση ενός πλαισίου συντονισμένης και καλά τεκμηριωμένης αντίδρασης σε υβριδικές απειλές και εκστρατείες,
- οι υπό εξέλιξη εργασίες για τη σύσταση υβριδικών ομάδων ταχείας αντίδρασης της ΕΕ που θα παρέχουν βραχυπρόθεσμη προσαρμοσμένη στήριξη προς τα κράτη μέλη, τις χώρες εταίρους και τις αποστολές και επιχειρήσεις της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ),
- το αναθεωρημένο πρωτόκολλο της ΕΕ για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών (EU Playbook — Εγχειρίδιο στρατηγικής της ΕΕ)²³, στο οποίο περιγράφονται οι διαδικασίες και οι δομές της Ένωσης που αντιμετωπίζουν υβριδικές απειλές και εκστρατείες,
- οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής του πλαισίου για κοινή διπλωματική αντίδραση της ΕΕ έναντι κακόβουλων δραστηριοτήτων στον κυβερνοχώρο²⁴ (στο εξής: εργαλειοθήκη για τη διπλωματία στον κυβερνοχώρο), το οποίο καθιστά δυνατή την ανάπτυξη βιώσιμων, προσαρμοσμένων, συνεκτικών και συντονισμένων στρατηγικών κατά επίμονων παραγόντων κυβερνοαπειλών,
- η εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση της χειραγώγησης πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό, για την ενίσχυση των υφιστάμενων εργαλείων της Ένωσης για την πρόληψη, την αποτροπή και την αντιμετώπιση της χειραγώγησης πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό,
- η πολιτική της ΕΕ για την κυβερνοάμυνα²⁵, με σκοπό την ενίσχυση των ικανοτήτων κυβερνοάμυνας της ΕΕ, τη βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης και τον συντονισμό σε όλο το φάσμα των διαθέσιμων αμυντικών επιλογών, προκειμένου να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα, να αντιμετωπιστούν οι κυβερνοεπιθέσεις και να διασφαλιστούν αλληλεγγύη και αμοιβαία συνδρομή.

Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συνεχίσουν και να ενισχύσουν τη συνεργασία τους σ' αυτόν τον τομέα, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική εφαρμογή των προαναφερόμενων εργαλειοθηκών, μεταξύ άλλων μέσω τακτικών ασκήσεων, και επιτυγχάνοντας συμφωνία σχετικά με την έννοια των υβριδικών ομάδων ταχείας αντίδρασης, η οποία θα παράσχει καθοδήγηση για τη λήψη περαιτέρω μέτρων προς τη σύσταση των ομάδων.

²² SWD(2023) 315.

²³ SWD(2023) 116.

²⁴ 10289/23, 8 Ιουνίου 2023.

²⁵ JOIN(2022) 49.

Η τεχνητή νοημοσύνη στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου

Η τεχνητή νοημοσύνη (στο εξής: TN) γρήγορα κατέστη κοινό χαρακτηριστικό της καθημερινής ζωής. Ο αντίκτυπος της χρήσης της TN στο κυβερνοέγκλημα και στην κυβερνοασφάλεια δεν είναι ακόμη πλήρως γνωστός, αλλά θα δημιουργήσει σαφώς νέες προκλήσεις. Παρόλο που μπορεί να αποφέρει οφέλη όταν χρησιμοποιείται με ασφαλή και ελεγχόμενο τρόπο, η TN μπορεί εν δυνάμει να είναι επικίνδυνη στα χέρια κακόβουλων παραγόντων, μεταξύ άλλων βοηθώντας τους εγκληματίες να αποκρύπτουν την ταυτότητά τους σε εγκλήματα όπως η τρομοκρατία και η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Ως εκ τούτου, η συνεχής ενημέρωση των αρχών σχετικά με τις εξελίξεις είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη της κατάχρησης και την αντιμετώπιση της κακής χρήσης της TN²⁶. Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με την προτεινόμενη πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων και έχουν εισέλθει σε κρίσιμο στάδιο, καθώς οι συννομοθέτες συζητούν επί του παρόντος τεχνικά και πολιτικά ζητήματα που θα καθορίσουν τις αλληλεπιδράσεις με την τεχνολογία αυτήν κατά τα επόμενα έτη. Θα είναι σημαντικό να βρεθούν ισορροπημένες λύσεις, ειδικότερα όσον αφορά τις εφαρμογές υψηλού κινδύνου, μεταξύ άλλων και στον τομέα της επιβολής του νόμου.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν επειγόντως τις διοργανικές διαπραγματεύσεις, σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της θητείας του τρέχοντος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τους ακόλουθους εκκρεμείς φακέλους:

- πρόταση κανονισμού για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο,
- πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας,
- πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (πράξη για την TN).

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να επιτύχουν την πλήρη εφαρμογή της εργαλειοθήκης της ΕΕ για την κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G χωρίς καθυστέρηση,
- να στηρίζουν το έργο της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με την πρόσβαση σε δεδομένα για την αποτελεσματική επιβολή του νόμου, με σκοπό τη διατύπωση σαφών, αξιόπιστων και εφικτών συστάσεων για την αναλογική αντιμετώπιση υφιστάμενων και επικείμενων προκλήσεων,
- να λάβουν μέτρα, σε συνεργασία με τον ύπατο εκπρόσωπο, για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της εργαλειοθήκης της ΕΕ για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών, της αναθεωρημένης εργαλειοθήκης για τη διπλωματία στον κυβερνοχώρο και της εργαλειοθήκης για την αντιμετώπιση της χειραγώγησης πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό, μεταξύ άλλων μέσω τακτικών ασκήσεων και με συνεκτίμηση της παγκόσμιας δυναμικής,
- να επιτύχουν συμφωνία σχετικά με την έννοια των ομάδων ταχείας αντίδρασης σε υβριδικές απειλές.

²⁶ Βλ. για παράδειγμα την έκθεση της Ευρωπόλ που δημοσιεύτηκε στις 17 Απριλίου 2023: ChatGPT - the impact of Large Language Models on Law Enforcement (ChatGPT — ο αντίκτυπος των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων στην επιβολή του νόμου).

IV. Προστασία των Ευρωπαίων από την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα

Ο κίνδυνος να προκληθούν νέες τρομοκρατικές εξάρσεις λόγω παγκόσμιων ή τοπικών γεγονότων είναι διαρκώς υπαρκτός. Παράλληλα, το οργανωμένο έγκλημα και η διακίνηση ναρκωτικών συγκαταλέγονται μεταξύ των σοβαρότερων απειλών για την ασφάλεια της ΕΕ. Προκειμένου να ενταθούν οι συλλογικές προσπάθειες της Ένωσης για την καταπολέμηση αυτών των απειλών, συνεχίζεται το συλλογικό έργο για την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος²⁷, της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων²⁸, του θεματολογίου και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά²⁹ και του θεματολογίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας³⁰. Ωστόσο, για να αντιμετωπιστεί η ανησυχητική επιδείνωση της κατάστασης όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα και τη διακίνηση ναρκωτικών, απαιτείται περαιτέρω εντατικοποίηση του έργου των κρατών μελών και της ΕΕ για την ενίσχυση της συλλογικής μας αντίδρασης απέναντι στα εγκληματικά δίκτυα και για την καλύτερη προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, ενώ, ταυτόχρονα με την παρούσα έκθεση, δημοσιεύεται χάρτης πορείας της ΕΕ για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος³¹.

Στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, η ΕΕ ενισχύει επίσης την εξωτερική εργαλειοθήκη της³², αξιοποιώντας πλήρως τους διαλόγους υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και το δίκτυο εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την ασφάλεια στις αντιπροσωπείες της ΕΕ, καθώς και συμμετέχοντας σε πολυμερή φόρουμ, μεταξύ άλλων στη θέση του συμπροέδρου του παγκόσμιου φόρουμ κατά της τρομοκρατίας (GCTF).

Διακίνηση ναρκωτικών

Με τη νέα εντολή του Οργανισμού της ΕΕ για τα Ναρκωτικά η οποία θα ισχύει από τον Ιούλιο του 2024, η ΕΕ θα είναι καλύτερα εξοπλισμένη για την αντιμετώπιση ενός σύνθετου προβλήματος ασφάλειας και υγείας που επηρεάζει εκατομμύρια ανθρώπους στην ΕΕ και παγκοσμίως. Η Επιτροπή αναθεωρεί³³ επίσης τους κανονισμούς σχετικά με τις πρόδρομες ουσίες των ναρκωτικών³⁴, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι κύριες προκλήσεις που εντοπίστηκαν στην αξιολόγηση του 2020³⁵, στην οποία τονίστηκε η ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που θέτουν οι πρόδρομες ουσίες νέας γενιάς³⁶ για τη μείωση της προσφοράς παράνομων ναρκωτικών.

Ωστόσο, ενόψει της άνευ προηγουμένου αύξησης των παράνομων ναρκωτικών που διατίθενται στην Ευρώπη, η καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών πρέπει να ενταθεί, σε συνεργασία

²⁷ COM(2021) 170.

²⁸ COM(2021) 171.

²⁹ COM(2020) 606.

³⁰ COM(2020) 795.

³¹ COM(2023) 641.

³² Όπως ζητήθηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής πυξίδας και των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση της εξωτερικής διάστασης μιας διαρκώς εξελισσόμενης τρομοκρατικής και βίαιης εξτρεμιστικής απειλής, τα οποία εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του 2022.

³³ Πρόδρομες ουσίες των ναρκωτικών — νομοθεσία της ΕΕ (αναθεωρημένοι κανόνες) (europa.eu).

³⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 273/2004 του Συμβουλίου περί των προδρόμων ουσιών των ναρκωτικών· και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 111/2005 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για την παρακολούθηση του εμπορίου πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών.

³⁵ COM(2020) 768.

³⁶ Δράση 23 του σχεδίου δράσης για τα ναρκωτικά [COM(2020) 606 final].

με διεθνείς εταίρους. Απαιτείται ανάληψη πρόσθετης δράσης από τα κράτη μέλη και την ΕΕ για την εξάρθρωση των εγκληματικών δικτύων και την καλύτερη προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων. Η Επιτροπή παρουσιάζει σήμερα χάρτη πορείας της ΕΕ για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος. Σε αυτόν καθορίζονται 17 δράσεις σε τέσσερις τομείς προτεραιότητας: ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κέντρων υλικοτεχνικής υποστήριξης με μια ευρωπαϊκή συμμαχία λιμένων, εξάρθρωση εγκληματικών δικτύων, αύξηση των προσπαθειών πρόληψης και ενίσχυση της συνεργασίας με διεθνείς εταίρους. Οι δράσεις αυτές πρόκειται να υλοποιηθούν το 2024 και το 2025.

Πυροβόλα όπλα

Η διακίνηση πυροβόλων όπλων τροφοδοτεί το οργανωμένο έγκλημα εντός της ΕΕ, καθώς και στις γειτονικές χώρες της. Εκτιμάται ότι 35 εκατομμύρια παράνομα πυροβόλα όπλα βρίσκονται στα χέρια πολιτών στην ΕΕ, ενώ περίπου 630 000 πυροβόλα όπλα έχουν καταγραφεί ως κλαπέντα ή απολεσθέντα στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν. Με την ανάπτυξη της ταχείας παράδοσης δεμάτων και νέων τεχνολογιών, όπως της εκτύπωσης 3D, η διακίνηση πυροβόλων όπλων λαμβάνει νέες μορφές για να αποφεύγει τους ελέγχους. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει επίσης αυξήσει τον κίνδυνο διάδοσης πυροβόλων όπλων. Τον Οκτώβριο του 2022 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση για την επικαιροποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη διαμετακόμιση μη στρατιωτικών πυροβόλων όπλων, ώστε να καλυφθούν τα κενά στους υφιστάμενους κανόνες τα οποία μπορούν να αυξήσουν τον αριθμό των πυροβόλων όπλων που διακινούνται παράνομα και εκτρέπονται στην ΕΕ³⁷. Μεσοπρόθεσμα, οι νέοι αυτοί κανόνες θα συμβάλουν στη μείωση του κινδύνου καταστρατήγησης των εμπόρων στην περίπτωση των εξαγωγών πυροβόλων όπλων για μη στρατιωτική χρήση και στην αύξηση των ελέγχων των εισαγωγών τέτοιου είδους πυροβόλων όπλων από τρίτες χώρες. Και οι δύο συννομοθέτες πρέπει να εκδώσουν τις θέσεις τους σχετικά με τον εν λόγω φάκελο με στόχο την επίτευξη συμφωνίας επί του εν λόγω φακέλου πριν από τη λήξη της θητείας του Κοινοβουλίου.

Εμπορία ανθρώπων

Η εμπορία ανθρώπων συνιστά ιδιαίτερα σοβαρή μορφή οργανωμένου εγκλήματος και κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα θύματα διακινούνται εντός της ΕΕ, κυρίως για σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση, αλλά και για καταναγκαστική επαιτεία, καταναγκαστική εγκληματικότητα και άλλες μορφές εκμετάλλευσης. Η Επιτροπή πρότεινε, τον Δεκέμβριο του 2022, την τροποποίηση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων³⁸ με επικαιροποιημένους κανόνες για την αντιμετώπιση των ελλείψεων στο ισχύον νομικό πλαίσιο. Ειδικότερα, μετά την έκδοσή της, η αναθεωρημένη οδηγία θα προσθέσει τον καταναγκαστικό γάμο και την παράνομη υιοθεσία στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και θα εισαγάγει ρητή αναφορά στη διαδικτυακή διάσταση της εμπορίας ανθρώπων. Θα συμπεριλάβει επίσης ένα υποχρεωτικό καθεστώς κυρώσεων για τους δράστες και θα επισημοποιήσει τη θέσπιση εθνικών μηχανισμών παραπομπής για τη βελτίωση του έγκαιρου εντοπισμού και της διασυνοριακής παραπομπής για σκοπούς παροχής βοήθειας και στήριξης στα θύματα. Η εν γνώσει χρήση υπηρεσιών που παρέχονται από θύματα εμπορίας ανθρώπων θα καταστεί αδίκημα και η ετήσια συλλογή δεδομένων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, τα οποία θα δημοσιεύονται από την Eurostat, θα καταστεί υποχρεωτική. Το Συμβούλιο καθόρισε τη γενική του προσέγγιση τον Ιούνιο του 2023, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει καθορίσει ακόμη τη θέση του. Θα χρειαστεί ταχεία δράση για την επίτευξη συμφωνίας πριν από τη λήξη της θητείας του Κοινοβουλίου.

³⁷ COM(2022) 480.

³⁸ COM(2022) 732.

Περιβαλλοντικό έγκλημα

Το περιβαλλοντικό έγκλημα έχει καταστεί παγκόσμια απειλή, καθώς αυξάνεται με εκτιμώμενο ρυθμό μεταξύ 5 % και 7 % ετησίως. Τα σημαντικά κέρδη που μπορούν να προκύψουν, τα νομικά κενά μεταξύ των κρατών μελών και ο μικρός κίνδυνος εντοπισμού προσελκύουν το οργανωμένο έγκλημα. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ, υπάρχουν ενδείξεις ότι τα έσοδα από τέτοιου είδους δραστηριότητες χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τον Δεκέμβριο του 2021 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση για την αντικατάσταση της οδηγίας του 2008 σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου. Η πρόταση επικεντρώνεται στη βελτίωση και την επικαιροποίηση των ορισμών των κατηγοριών περιβαλλοντικού εγκλήματος και στον καθορισμό αποτελεσματικών, αποτρεπτικών και αναλογικών τύπων και επιπέδων κυρώσεων για τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα. Στα νέα εγκλήματα περιλαμβάνονται αδικήματα που συνδέονται με την παράνομη αποψίλωση δασών, παραβιάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, την παράνομη άντληση επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων και την παράνομη ανακύκλωση πλοίων. Η πρόταση αποσκοπεί στη σημαντική ενίσχυση της αλυσίδας επιβολής του νόμου και της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των αρχών των κρατών μελών και των οργάνων και οργανισμών της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν εκδώσει τις αντίστοιχες θέσεις τους σχετικά με την πρόταση και βρίσκονται σε διαδικασία διαπραγματεύσεων, τις οποίες αναμένεται να είναι σε θέση να ολοκληρώσουν έως το τέλος του έτους. Απαιτείται η εφαρμογή ενός αναθεωρημένου σχεδίου δράσης³⁹ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών για την περαιτέρω ενίσχυση της πρόληψης και της επιβολής.

Ανάκτηση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Η στέρηση των εγκληματιών από τα παράνομα έσοδά τους είναι καίριας σημασίας για την εξάρθρωση του οργανωμένου εγκλήματος. Γι' αυτόν τον λόγο, εκτός από την πρόταση που παρέχει στις αρχές επιβολής του νόμου πρόσβαση σε πληροφορίες τραπεζικών λογαριασμών σ' ολόκληρη την ΕΕ⁴⁰ (για την οποία επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία τον Ιούνιο του 2023), η Επιτροπή υπέβαλε, τον Μάιο του 2022, πρόταση για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων⁴¹, με σκοπό την ενίσχυση των ικανοτήτων ανάκτησης, εντοπισμού, δέσμευσης, δήμευσης και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων. Οι βασικές διατάξεις της πρότασης αφορούν τις απαιτήσεις για έναρξη χρηματοοικονομικών ερευνών, πρόσθετες εξουσίες και εργαλεία των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, καθώς και πιο αποτελεσματικά μέτρα δέσμευσης και δήμευσης για μια διευρυμένη σειρά εγκλημάτων. Ένα από τα νέα ποινικά αδικήματα για τα οποία θα εφαρμοστούν τα εν λόγω μέτρα είναι η παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Τον Δεκέμβριο του 2022 η Επιτροπή εξέδωσε χωριστή πρόταση για την εναρμόνιση των ποινικών ορισμών και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Η αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης παραμένει κορυφαία προτεραιότητα για την Επιτροπή, η οποία ενισχύεται από το έργο της ειδικής ομάδας «Δέσμευση και κατάσχεση» που συστάθηκε από την Επιτροπή ως απάντηση στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν εκδώσει τις θέσεις τους και για τις δύο προτάσεις με στόχο την επίτευξη συμφωνίας έως το τέλος του τρέχοντος έτους.

Δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

³⁹ COM(2022) 581.

⁴⁰ COM(2021) 429 final.

⁴¹ COM(2022) 245.

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες συνδέεται με όλες σχεδόν τις εγκληματικές δραστηριότητες που παράγουν προϊόντα εγκλήματος στην ΕΕ⁴² και, ως εκ τούτου, αποτελεί βασικό μοχλό για την αντιμετώπιση του εγκλήματος στην ΕΕ. Τον Ιούλιο του 2021 η Επιτροπή υπέβαλε φιλόδοξες προτάσεις για την ενίσχυση των μέτρων της ΕΕ για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας⁴³, με τέσσερις νομοθετικές προτάσεις για την ενίσχυση της πρόληψης και του εντοπισμού των προσπαθειών εγκληματιών να νομιμοποιήσουν παράνομες προσόδους ή να χρηματοδοτήσουν τρομοκρατικές δραστηριότητες μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μία από τις τέσσερις πρωτοβουλίες της δέσμης, η οποία αφορούσε τη διασφάλιση της ιχνηλασιμότητας των μεταφορών κρυπτοστοιχείων, εγκρίθηκε από τους συννομοθέτες τον Μάιο του 2023⁴⁴. Ο κανονισμός αυτός θα τεθεί σε εφαρμογή στις 30 Δεκεμβρίου 2024, ημερομηνία κατά την οποία όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών κρυπτοστοιχείων θα πρέπει να συλλέγουν και να διατηρούν πληροφορίες σχετικά με τον εντολέα και τον δικαιούχο των μεταφορών κρυπτοστοιχείων. Οι υπόλοιπες τρεις προτάσεις αποσκοπούν i) στη σύσταση νέας αρχής της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να διασφαλιστεί συνεπής και υψηλής ποιότητας εποπτεία σ' ολόκληρη την εσωτερική αγορά, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών οντοτήτων που ενέχουν τον υψηλότερο κίνδυνο, η οποία θα υποστηρίζει και θα συντονίζει το έργο των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ii) στη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων για τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης ορίου, σε επίπεδο ΕΕ, ύψους 10 000 EUR για συναλλαγές μεγάλων ποσών σε μετρητά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, και iii) στην ενίσχυση των εξουσιών και των εργαλείων συνεργασίας των αρμόδιων αρχών. Η δέσμη αυτή αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά την ικανότητα της ΕΕ να καταπολεμά τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και να προστατεύει τους πολίτες της ΕΕ από την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα. Οι τρεις εκκρεμείς προτάσεις βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο της διαπραγμάτευσης από τους συννομοθέτες με στόχο την επίτευξη συμφωνίας επί του φακέλου αυτού πριν από τη λήξη της θητείας του παρόντος Κοινοβουλίου.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν επειγόντως τις διοργανικές διαπραγματεύσεις, σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της θητείας του τρέχοντος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τους ακόλουθους εκκρεμείς φακέλους:

- πρόταση οδηγίας για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων,
- πρόταση οδηγίας για την εναρμόνιση των ποινικών ορισμών και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης,
- πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,
- πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου,
- πρόταση δέσμης μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- πρόταση επικαιροποίησης της ισχύουσας νομοθεσίας για την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη διαμετακόμιση μη στρατιωτικών πυροβόλων όπλων.

⁴² Ευρωπόλ, *Enterprising criminals – Europe’s fight against the global networks of financial and economic crime* (Δραστήριοι εγκληματίες — Ο αγώνας της Ευρώπης κατά των παγκόσμιων δικτύων χρηματοοικονομικού και οικονομικού εγκλήματος), 2020.

⁴³ COM(2021) 420.

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1113, της 31ης Μαΐου 2023, περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και ορισμένων κρυπτοστοιχείων και περί τροποποίησης της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τα όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ:

- να συνεργαστούν για την υλοποίηση των 17 δράσεων του χάρτη πορείας της ΕΕ για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος το 2023 και το 2024.

V. Ένα ισχυρό ευρωπαϊκό οικοσύστημα ασφάλειας

Τα τελευταία έτη οι απειλές κατά της ασφάλειας αποκτούν ολοένα και πιο διασυνοριακό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να απαιτούνται περαιτέρω συνέργειες και στενότερη συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Μετά την έγκριση της στρατηγικής για την Ένωση Ασφάλειας, έχουν αναληφθεί σημαντικές πρωτοβουλίες για τη μεγιστοποίηση της διασυνοριακής συνεργασίας, τον εξορθολογισμό και την αναβάθμιση των διαθέσιμων μέσων και διαδικασιών τόσο στα εξωτερικά σύνορα όσο και εντός του χώρου Σένγκεν, καθώς και την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών για την καλύτερη καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Στο πλαίσιο αυτό, η αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου διαλειτουργικότητας για την ανταλλαγή δεδομένων αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την ενίσχυση της ασφάλειας και την αποτελεσματική ευρωπαϊκή αντιμετώπιση των διασυνοριακών απειλών, διασφαλίζοντας παράλληλα την εσωτερική ελεύθερη κυκλοφορία.

Ενισχυμένη ανταλλαγή πληροφοριών εντός του χώρου Σένγκεν: εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες (API), καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) και Prüm II

Οι δύο προτάσεις για τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες (API) που εκδόθηκαν από την Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2022⁴⁵ θα ενισχύσουν την εσωτερική ασφάλεια της Ένωσης, παρέχοντας στις αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών πρόσθετα εργαλεία για την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Ειδικότερα, οι εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες για τις πτήσεις εντός της ΕΕ, οι οποίες θα χρησιμοποιούνται μαζί με τις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (στο εξής: PNR) των ταξιδιωτών αερομεταφορών, θα δώσουν στις αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών τη δυνατότητα να αυξήσουν σημαντικά την αποδοτικότητα των ερευνών τους με πιο στοχευμένες παρεμβάσεις. Είναι σημαντικό να εγκριθούν οι προτεινόμενοι κανόνες το συντομότερο δυνατόν: αυτό όχι μόνο θα στηρίξει την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, αλλά και θα μειώσει σημαντικά την ανάγκη διενέργειας συστηματικών ελέγχων σε όλους τους ταξιδιώτες αερομεταφορών σε περίπτωση προσωρινής επαναφοράς των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, διευκολύνοντας τις αεροπορικές μεταφορές και την ελεύθερη κυκλοφορία. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε στο Συμβούλιο να εγκρίνει διαπραγματεύσεις με την Ελβετία, την Ισλανδία και τη Νορβηγία για τη σύναψη συμφωνιών σχετικά με τη διαβίβαση δεδομένων PNR. Η έγκριση αυτών των τριών συστάσεων θα στηρίξει μια συνεπή και αποτελεσματική εξωτερική πολιτική της ΕΕ για τις PNR

Ανταλλαγές στοιχείων στο πλαίσιο της σύμβασης Prüm χρησιμοποιούνται σε καθημερινή βάση από την αστυνομία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, των ναρκωτικών,

⁴⁵ COM(2022) 729, COM(2022) 73.

της τρομοκρατίας, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της εμπορίας ανθρώπων. Η πρόταση κανονισμού σχετικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων για την αστυνομική συνεργασία (στο εξής: Prüm II)⁴⁶ αναθεωρεί το υφιστάμενο πλαίσιο Prüm με σκοπό την κάλυψη των κενών πληροφόρησης και την ενίσχυση της πρόληψης, της εξακρίβωσης και της διερεύνησης αξιόποινων πράξεων στην ΕΕ. Οι αναθεωρημένοι κανόνες σχετικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων για την αστυνομική συνεργασία συμπληρώνουν τις προτάσεις αστυνομικής συνεργασίας στο πλαίσιο αυτής της εντολής, παράλληλα με την ήδη εγκριθείσα σύσταση του Συμβουλίου για την ενίσχυση της επιχειρησιακής διασυνοριακής συνεργασίας και την οδηγία σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Η ταχεία έγκριση και εφαρμογή αυτών των σχετικών πράξεων θα βελτιώσει, θα διευκολύνει και θα επιταχύνει την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και θα συμβάλει στον εντοπισμό των εγκληματιών.

Πλήρως διαλειτουργικό σύστημα διαχείρισης των συνόρων για έναν ασφαλή, ισχυρό, ψηφιακό και ενιαίο χώρο Σένγκεν

Η εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν χωρίς εσωτερικά σύνορα βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών. Αυτή με τη σειρά της βασίζεται σε αποδοτικούς ελέγχους, είτε στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης είτε ως εναλλακτικά μέτρα στο έδαφος των κρατών μελών. Η τροποποίηση που προτείνει η Επιτροπή στον κώδικα συνόρων του Σένγκεν⁴⁷ καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν καλύτερα εναλλακτικές λύσεις αντί των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, οι οποίες μπορούν να προσφέρουν υψηλό επίπεδο ασφάλειας. Είναι σημαντικό να εγκριθεί και να εφαρμοστεί πλήρως η τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, ώστε να διασφαλιστεί υψηλό και αναλογικό επίπεδο ασφάλειας εντός του χώρου Σένγκεν. Συνεχίζεται επίσης η ανάπτυξη της νέας αρχιτεκτονικής των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ για την καλύτερη στήριξη του έργου των εθνικών αρχών με σκοπό την διαφύλαξη της ασφάλειας και της διαχείρισης των συνόρων. Αυτή περιλαμβάνει το ανανεωμένο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού, το σύστημα εισόδου/εξόδου, την επικαιροποίηση του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις και το πλαίσιο διαλειτουργικότητας για τη σύνδεση των συστημάτων με πλήρη ασφάλεια. Μόλις ολοκληρωθεί πλήρως, η νέα αρχιτεκτονική θα παρέχει στις εθνικές αρχές πληρέστερες και πιο αξιόπιστες πληροφορίες ασφάλειας. Όλες οι συνιστώσες του πλαισίου διαλειτουργικότητας είναι ουσιώδεις, κάτι που σημαίνει ότι η καθυστέρηση σε μία πτυχή ή σε ένα κράτος μέλος οδηγεί σε καθυστέρηση της ανάπτυξης για όλους. Οι καθυστερήσεις στην τεχνική ανάπτυξη του συστήματος εισόδου/εξόδου θα πρέπει να μειωθούν στο ελάχιστο, ώστε το σύστημα εισόδου/εξόδου να μπορέσει να αρχίσει να λειτουργεί το συντομότερο δυνατόν και να τεθούν σε εφαρμογή όλα τα βασικά στοιχεία του πλαισίου διαλειτουργικότητας.

Η πρόταση για τον έλεγχο διαλογής⁴⁸ θα ενισχύσει την ασφάλεια εντός του χώρου Σένγκεν με τη θέσπιση ενιαίων κανόνων σχετικά με την ταυτοποίηση υπηκόων τρίτων χωρών που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου, όπως αναφέρεται στον κώδικα συνόρων του Σένγκεν, και με την υποβολή των προσώπων αυτών σε ελέγχους υγείας και ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα. Το προτεινόμενο σύστημα Eurodac θα υποστηρίξει την επίτευξη αυτών των στόχων, υποδεικνύοντας σε ποιες περιπτώσεις προκύπτει, μετά τον έλεγχο διαλογής, ότι ένα άτομο θα μπορούσε να αποτελέσει απειλή για την εσωτερική ασφάλεια. Θα διευκολυνθεί έτσι, με τη σειρά της, η εφαρμογή του προτεινόμενου κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της

⁴⁶ COM(2021) 784.

⁴⁷ COM(2021) 891.

⁴⁸ COM(2020) 612.

μετανάστευσης. Η Επιτροπή καλεί τους συννομοθέτες να ολοκληρώσουν ταχέως τις διαπραγματεύσεις για τους εν λόγω φακέλους πριν από το τέλος της τρέχουσας νομοθετικής περιόδου.

Καταπολέμηση της διαφθοράς

Η διαφθορά είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τις δημοκρατίες μας, την οικονομία και την ασφάλειά μας, καθώς λειτουργεί ως καταλύτης για το οργανωμένο έγκλημα και για εχθρικές εξωτερικές παρεμβάσεις. Η επιτυχής πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς είναι απαραίτητες τόσο για τη διαφύλαξη των αξιών της ΕΕ και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών της, όσο και για την προώθηση του κράτους δικαίου και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης στους κυβερνώντες και στους δημόσιους θεσμούς. Όπως ανακοίνωσε η πρόεδρος κα von der Leyen στην ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης το 2022, η Επιτροπή εξέδωσε στις 3 Μαΐου 2023 δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁴⁹. Η πρόταση της Επιτροπής για οδηγία για την καταπολέμηση της διαφθοράς περιλαμβάνει ενισχυμένους κανόνες για την ποινικοποίηση των αδικημάτων διαφθοράς και την εναρμόνιση των ποινών σ' ολόκληρη την ΕΕ. Παρέχει επίσης δυνατότητα για αποτελεσματικές έρευνες και διώξεις και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και τη δημιουργία μιας νοοτροπίας ακεραιότητας στο πλαίσιο της οποίας η διαφθορά δεν είναι ανεκτή. Συζητήσεις επί της πρότασης αυτής έχουν ξεκινήσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Επίσης, τα κράτη μέλη καλούνται να εφαρμόσουν τις συστάσεις που απορρέουν από τον πυλώνα για την καταπολέμηση της διαφθοράς της έκθεσης του 2023 για το κράτος δικαίου, η οποία εκδόθηκε στις 5 Ιουλίου 2023. Μια πρόταση του ύπατου εκπροσώπου, με την υποστήριξη της Επιτροπής, αφορά επίσης τη θέσπιση ειδικού καθεστώτος κυρώσεων στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (στο εξής: ΚΕΠΠΑ) κατά σοβαρών πράξεων διαφθοράς σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων

Στις 12 Ιουλίου 2023 η Επιτροπή πρότεινε τροποποιήσεις στην οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων, ώστε να ενισχυθεί η πρόσβαση των θυμάτων σε πληροφορίες, στήριξη και προστασία, η συμμετοχή τους σε ποινικές διαδικασίες και η πρόσβαση σε αποζημίωση. Ένας από τους γενικούς στόχους της αναθεώρησης είναι να συμβάλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφάλειας με τη δημιουργία ασφαλέστερου περιβάλλοντος για τα θύματα, ώστε να ενθαρρυνθεί η καταγγελία εγκλημάτων και να μειωθούν οι φόβοι για αντίποινα.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν επειγόντως τις διοργανικές διαπραγματεύσεις, σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της θητείας του τρέχοντος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τους ακόλουθους εκκρεμείς φακέλους:

- πρόταση κανονισμού Prüm II,
- προτάσεις σχετικά με τις εκ των προτέρων πληροφορίες για τους επιβάτες (API),
- προτάσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς και, ειδικότερα, για τη θέσπιση ειδικού καθεστώτος κυρώσεων στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ),
- πρόταση τροποποίησης του κανονισμού για τον κώδικα συνόρων του Σένγκεν,
- πρόταση οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων,
- πρόταση για τον έλεγχο διαλογής.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

⁴⁹ COM(2023) 234.

- να διασφαλίσουν την έναρξη ισχύος του συστήματος εισόδου/εξόδου το συντομότερο δυνατόν, προκειμένου να ολοκληρωθεί η υλοποίηση της αρχιτεκτονικής της ΕΕ για την ανταλλαγή πληροφοριών.

VI. Εφαρμογή

Η διαφύλαξη της ασφάλειας της Ευρώπης στο σύνολό της αποτελεί επιμερισμένη ευθύνη, στο πλαίσιο της οποίας κάθε παράγοντας οφείλει να διαδραματίσει τον ρόλο του, από την Επιτροπή και τους συννομοθέτες με τη θέσπιση νέων, ισχυρών, ολοκληρωμένων και πρακτικών κανόνων, έως την έγκαιρη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, την υλοποίηση και την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων από τα κράτη μέλη και το επιχειρησιακό έργο που επιτελούν επί τόπου διάφορες αρχές, οργανώσεις και ενδιαφερόμενα μέρη. Οι οργανισμοί της ΕΕ στους τομείς της δικαιοσύνης, των εσωτερικών υποθέσεων και της κυβερνοασφάλειας διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο, ο οποίος έχει αυξηθεί με την πρόσφατη επέκταση των αρμοδιοτήτων τους.

Ενισχυμένος έλεγχος των δικαιούχων χρηματοδότησης της ΕΕ

Κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ, η Επιτροπή έχει την ευθύνη να διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι ενωσιακής χρηματοδότησης σέβονται τις αξίες της ΕΕ. Οι μηχανισμοί και τα συστήματα ελέγχου που καθορίζουν ποιος μπορεί να επωφεληθεί από τη χρηματοδότηση της ΕΕ είναι ήδη ισχυρά και η διαπραγμάτευση για την αναδιατύπωση του δημοσιονομικού κανονισμού, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, επιδιώκει επίσης να παράσχει ισχυρότερα νομικά μέσα στην Επιτροπή για την ανάληψη δράσης, κατά περίπτωση. Επίσης, η Επιτροπή επεξεργάζεται, επί του παρόντος, τρόπους για την περαιτέρω ενίσχυση του ελέγχου των υφιστάμενων και δυνητικών μελλοντικών δικαιούχων χρηματοδότησης της ΕΕ, μέσω της βελτίωσης της καθοδήγησης σχετικά με υποχρεώσεις που αφορούν τον σεβασμό των αξιών της ΕΕ και τις συνέπειες που θα πρέπει να επιφέρει τυχόν παραβίαση των αξιών της ΕΕ. Αυτό θα αποσαφηνίσει τις ευθύνες τόσο των δικαιούχων όσο και των προσώπων που διενεργούν ελέγχους σε επίπεδο ΕΕ και μπορεί να χρησιμεύσει ως πηγή έμπνευσης για το εθνικό επίπεδο. Σε περίπτωση παραβίασης των όρων χρηματοδότησης, η Επιτροπή δεν διστάζει και δεν θα διστάζει να διακόψει τη συνεργασία με τους δικαιούχους του σχετικού έργου και να ανακτήσει τα κονδύλια, κατά περίπτωση. Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν προορατικά πληροφορίες με την Επιτροπή, όταν γνωρίζουν πιθανούς κινδύνους σχετικά με οργανισμούς που υποβάλλουν αίτηση για χρηματοδότηση από την ΕΕ.

Παραβάσεις

Στον τομέα της ασφάλειας, η Επιτροπή έχει κινήσει πολλές διαδικασίες επί παραβάσει. Για παράδειγμα, το 2023 κινήθηκε μεγάλος αριθμός διαδικασιών επί παραβάσει λόγω μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό του 2021 για τη διάδοση τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο (16 κράτη μέλη)⁵⁰, και, κατά τη διάρκεια του 2022 και του 2023, 20 κράτη μέλη έλαβαν πρόσθετες προειδοποιητικές επιστολές λόγω της εσφαλμένης εφαρμογής της οδηγίας του 2011 για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών⁵¹. Εξακολουθεί να εκκρεμεί σημαντικός αριθμός υποθέσεων επί παραβάσει για μη συμμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας με την οδηγία του 2017 για την

⁵⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/784 σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο.

⁵¹ Οδηγία (ΕΕ) 2011/93 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁵² και για τη μη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο κανόνων που διευκολύνουν τη χρήση χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων⁵³. Άλλοι τομείς στους οποίους βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες επί παραβάσει είναι η νομοθεσία για τα πυροβόλα όπλα, οι κανόνες για τις ψυχοδραστικές ουσίες που χρησιμοποιούνται σε ναρκωτικά, η καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών, η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και η οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων. Έχει διατεθεί στήριξη (τεχνική και οικονομική) στα κράτη μέλη που υλοποιούν τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις που έχουν συμφωνηθεί και η Επιτροπή παραμένει στη διάθεση των κρατών μελών για συνεργασία με σκοπό τη βελτιστοποίηση της εφαρμογής.

Παρακολούθηση μέσω των αξιολογήσεων Σένγκεν και του νέου συστήματος διακυβέρνησής του

Ο μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν συνέχισε να συμβάλλει στην αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων Σένγκεν που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ασφάλειας εντός του χώρου χωρίς εσωτερικούς ελέγχους. Το 2023 διενεργήθηκαν οι πρώτες αξιολογήσεις στο πλαίσιο του ενισχυμένου μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, οι οποίες έδωσαν τη δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού και αποκατάστασης στρατηγικών τρωτών σημείων, τα οποία έχουν διασυννοριακό αντίκτυπο στην ασφάλεια και την προστασία εντός της ΕΕ. Επίσης, το 2023 η Επιτροπή δρομολόγησε θεματική αξιολόγηση Σένγκεν για την αξιολόγηση των πρακτικών των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις όσον αφορά την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών στην ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στη διακίνηση ναρκωτικών σε μεγάλες ποσότητες. Οι αξιολογήσεις αυτές εισήγαγαν μια ενισχυμένη και πιο ολοκληρωμένη εστίαση στα στοιχεία ασφάλειας του Σένγκεν. Με βάση τα αποτελέσματα των περιοδικών, θεματικών και απροειδοποίητων αξιολογήσεων Σένγκεν, το Συμβούλιο προσδιόρισε τον Ιούνιο του 2023 τις προτεραιότητες του κύκλου Σένγκεν για την περίοδο 2023-2024. Καθορίζει τομείς προτεραιότητας στους οποίους πρέπει να δοθεί περαιτέρω ώθηση για έναν ασφαλέστερο και ισχυρότερο χώρο Σένγκεν. Η αποτελεσματική και ταχεία υλοποίηση των προτεραιοτήτων αυτών, σε συνδυασμό με τον αυξημένο συντονισμό της πολιτικής του Συμβουλίου Σένγκεν, θα ενισχύσει περαιτέρω την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και θα μεγιστοποιήσει τη διασυννοριακή επιχειρησιακή συνεργασία.

Ο ρόλος των οργανισμών και των οργάνων της ΕΕ

Η συνεργασία είναι καίριας σημασίας για την υλοποίηση των πρωτοβουλιών της Ένωσης Ασφάλειας, καθώς το έργο των διαφόρων εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών και φορέων είναι απαραίτητο για την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων. Για παράδειγμα, η EMPACT (η Ευρωπαϊκή Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών) καθιστά δυνατή τη διαρθρωμένη πολυτομεακή συνεργασία των κρατών μελών, με την υποστήριξη όλων των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ (όπως της Ευρώπης, του Frontex, της Eurojust, της CEPOL, της OLAF, του EU-LISA). Οι επιχειρήσεις που εκτελεί η EMPACT, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών επιχειρησιακών ομάδων, συντονίζουν τις προσπάθειες των

⁵² Οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλασίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

⁵³ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων και την κατάργηση της απόφασης 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

κρατών μελών και των επιχειρησιακών εταίρων για την καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων και του σοβαρού εγκλήματος. Μόνο το 2022 μέσω της EMPACT επιτεύχθηκαν 9 922 συλλήψεις συνολικά, κατασχέθηκαν περιουσιακά στοιχεία και χρηματικά ποσά ύψους άνω των 180 εκατ. EUR, ξεκίνησαν 9 263 έρευνες, εντοπίστηκαν 4 019 θύματα, κατασχέθηκαν πάνω από 62 τόνοι ναρκωτικών, εντοπίστηκαν 51 στόχοι μεγάλης αξίας (HVT) και συνελήφθησαν 12, ενώ πραγματοποιήθηκαν επίσης επιχειρήσεις στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου κατά της Ουκρανίας, κυρίως για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και απειλών που σχετίζονται με πυροβόλα όπλα⁵⁴.

Ο Frontex, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA) και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας (EFCA) εξακολουθούν να ενισχύουν τη συνεργασία τους όσον αφορά τα καθήκοντα ακτοφυλακής για τη στήριξη των εθνικών αρχών με σκοπό την αύξηση της ασφάλειας και της προστασίας στη θάλασσα. Οι οργανισμοί αυτοί θα συμβάλουν σημαντικά στην εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα.

Αρκετές από τις πρωτοβουλίες της Ένωσης Ασφάλειας έχουν δημιουργήσει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για τους σχετικούς οργανισμούς, ενίοτε με επιπτώσεις στους ανθρώπινους πόρους.

Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA)

Όσον αφορά την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση περιστατικών για την ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, η Επιτροπή έχει θεσπίσει βραχυπρόθεσμη δράση για τη στήριξη των κρατών μελών, με τη μεταφορά χρηματοδότησης από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» στον **Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (στο εξής: ENISA)**, με σκοπό την ενίσχυση της ετοιμότητας και των ικανοτήτων αντιμετώπισης σοβαρών κυβερνοπεριστατικών. Η πρόταση πράξης για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο που εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2023 βασίζεται σ' αυτήν τη δράση και, μόλις εγκριθεί από τους συννομοθέτες, μπορεί να αναθέσει στον ENISA πρόσθετα καθήκοντα, όπως τη λειτουργία και τη διαχείριση του μελλοντικού αποθεματικού κυβερνοασφάλειας της Ένωσης ή την κατάρτιση έκθεσης επανεξέτασης περιστατικών μετά από κυβερνοπεριστατικά μεγάλης κλίμακας. Η προτεινόμενη πράξη για την κυβερνοανθεκτικότητα θα αναθέσει στον ENISA το καθήκον λήψης κοινοποιήσεων από κατασκευαστές σχετικά με τρωτά σημεία σε προϊόντα με ψηφιακά στοιχεία και περιστατικά που επηρεάζουν την ασφάλεια των εν λόγω προϊόντων, τις οποίες ο ENISA θα πρέπει να διαβιβάζει στις σχετικές ομάδες αντιμετώπισης συμβάντων που αφορούν την κυβερνοασφάλεια (CSIRT) ή στα σχετικά ενιαία σημεία επαφής των κρατών μελών. Ο ENISA αναμένεται επίσης να καταρτίζει ανά διετία τεχνική έκθεση σχετικά με τις αναδυόμενες τάσεις που αφορούν τους κινδύνους κυβερνοασφάλειας σε προϊόντα με ψηφιακά στοιχεία και να την υποβάλλει στην ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Ικανοτήτων Κυβερνοασφάλειας

⁵⁴ Ενημερωτικά δελτία της EMPACT για τα αποτελέσματα του 2022:

https://www.consilium.europa.eu/media/65450/2023_225_empact-factsheets-2022_web-final.pdf

Το **Ευρωπαϊκό Κέντρο Ικανοτήτων Κυβερνοασφάλειας (στο εξής: ECCC)**, από κοινού με το δίκτυο εθνικών κέντρων συντονισμού (στο εξής: NCCs), είναι το νέο όργανο της Ένωσης για τη στήριξη της καινοτομίας και της βιομηχανικής πολιτικής στον τομέα της κυβερνοασφάλειας. Το οικοσύστημα αυτό θα ενισχύσει τις ικανότητες της κοινότητας των τεχνολογιών κυβερνοασφάλειας, θα διατηρήσει την ερευνητική αριστεία και θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της Ένωσης στον τομέα αυτόν. Το ECCC και το NCCs θα λαμβάνουν στρατηγικές επενδυτικές αποφάσεις και θα συγκεντρώνουν πόρους από την Ένωση, τα κράτη μέλη της και, έμμεσα, τη βιομηχανία με σκοπό τη βελτίωση και την ενίσχυση των τεχνολογικών και βιομηχανικών ικανοτήτων κυβερνοασφάλειας. Ως εκ τούτου, το ECCC μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην επίτευξη των φιλόδοξων στόχων κυβερνοασφάλειας των προγραμμάτων «Ψηφιακή Ευρώπη» και «Ορίζων Ευρώπη».

Το ECCC έχει προσλάβει πάνω από το ήμισυ του προσωπικού του και σύντομα θα προσλάβει τον εκτελεστικό διευθυντή του. Οι εργασίες που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη περιλαμβάνουν το μέρος του προγράμματος DIGITAL που αφορά την κυβερνοασφάλεια και ένα νέο στρατηγικό θεματολόγιο⁵⁵ για την ανάπτυξη και την εξάπλωση της τεχνολογίας, το οποίο καθορίζει δράσεις προτεραιότητας για τη στήριξη των ΜΜΕ στην ανάπτυξη και τη χρήση στρατηγικών τεχνολογιών, υπηρεσιών και διαδικασιών κυβερνοασφάλειας· τη στήριξη και ανάπτυξη του επαγγελματικού εργατικού δυναμικού· και την ενίσχυση της εμπειρογνώσιας στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας στο ευρύτερο ευρωπαϊκό οικοσύστημα κυβερνοασφάλειας.

Ευρωπόλ

Με βάση τη νέα εντολή της, η **Ευρωπόλ** θα διαθέτει περισσότερα εφόδια για να στηρίξει τα κράτη μέλη στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών αποτελεί βασική προτεραιότητα λόγω της αυξανόμενης σημασίας της και του αυξανόμενου αρνητικού αντικτύπου της στην ασφάλεια των πολιτών της ΕΕ. Μετά την εξουσιοδότηση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15 Μαΐου 2023, η Επιτροπή εργάζεται ενεργά για τη σύναψη διεθνών συμφωνιών με τη Βολιβία, τη Βραζιλία, τον Ισημερινό, το Μεξικό και το Περού σχετικά με την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την Ευρωπόλ με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

Eurojust

Με πείρα άνω των 20 ετών στην παροχή δικαστικής στήριξης στις εθνικές αρχές για την καταπολέμηση ευρέος φάσματος σοβαρών και σύνθετων διασυνοριακών εγκλημάτων, η **Eurojust** έχει εδραιώσει τη θέση της στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ. Για την ενίσχυση της συνεργασίας σε όλους τους τομείς, η Επιτροπή διαπραγματεύεται διεθνείς συμφωνίες για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και 13 τρίτων χωρών για την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σκοπό την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας⁵⁶. Διαπραγματεύσεις έχουν ήδη ολοκληρωθεί με την Αρμενία και τον Λίβανο, συνεχίζονται με την Αλγερία και την Κολομβία και έχουν ξεκινήσει με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Η Επιτροπή ενθαρρύνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν τη σύναψη συμφωνιών με τις χώρες αυτές πριν από το τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου, ώστε να ενισχυθεί η διακρατική δικαστική συνεργασία και να διευρυνθεί η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος.

⁵⁵ https://cybersecurity-centre.europa.eu/strategic-agenda_el

⁵⁶ Αίγυπτος, Αλγερία, Αργεντινή, Αρμενία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Βραζιλία, Ιορδανία, Ισραήλ, Κολομβία, Λίβανος, Μαρόκο, Τουρκία και Τυνησία.

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία

Από την έναρξη των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων της τον Ιούνιο του 2021, η **Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (στο εξής: EPPO)** έχει αποδειχθεί ισχυρό εργαλείο στην εργαλειοθήκη της Ένωσης για τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων αδικημάτων που σχετίζονται με τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όταν δίνεται έμφαση σε εγκλήματα σε βάρος του προϋπολογισμού της Ένωσης. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν ακόμη στην ενισχυμένη συνεργασία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να το πράξουν το συντομότερο δυνατόν, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας όσον αφορά την προστασία των χρημάτων των φορολογουμένων της ΕΕ.

EUDA

Με νέα εντολή που εγκρίθηκε από τους συννομοθέτες τον Ιούνιο του 2023, το υφιστάμενο Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA) θα μετατραπεί σε αυτόνομο οργανισμό —τον **Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά (EUDA)**— ο οποίος θα έχει ενισχυμένο ρόλο. Ο οργανισμός θα είναι σε θέση να αξιολογεί τις νέες προκλήσεις στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας που εγείρουν τα παράνομα ναρκωτικά με πιο ολοκληρωμένο τρόπο και να συμβάλλει αποτελεσματικότερα στη συνεργασία σε επίπεδο κρατών μελών και σε διεθνές επίπεδο. Η συλλογή, η ανάλυση και η διάδοση δεδομένων θα εξακολουθήσουν να αποτελούν το κύριο καθήκον του οργανισμού, αλλά η ενισχυμένη εντολή του θα δώσει επίσης στον οργανισμό τη δυνατότητα να αναπτύξει γενικές ικανότητες αξιολόγησης απειλών κατά της υγείας και της ασφάλειας με σκοπό τον εντοπισμό αναδυόμενων απειλών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης πολλαπλών ουσιών, να ενισχύσει τη συνεργασία του μέσω εθνικών σημείων επαφής και να δημιουργήσει ένα δίκτυο εργαστηρίων που θα παρέχουν στον οργανισμό εγκληματολογικές και τοξικολογικές πληροφορίες. Αυτό θα βοηθήσει τον οργανισμό να εκδίδει προειδοποιήσεις, όταν εμφανίζονται ιδιαίτερα επικίνδυνες ουσίες στην αγορά, και θα αυξήσει την ευαισθητοποίησή.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν επειγόντως τις διοργανικές διαπραγματεύσεις, σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της θητείας του τρέχοντος Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τους ακόλουθους εκκρεμείς φακέλους:

- πρόταση αναδιατύπωσης του δημοσιονομικού κανονισμού.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:

- να ανταλλάσσουν προορατικά πληροφορίες με την Επιτροπή, όταν γνωρίζουν πιθανούς κινδύνους σχετικά με οργανισμούς που υποβάλλουν αίτηση για χρηματοδότηση από την ΕΕ,
- να υλοποιήσουν ταχέως τις προτεραιότητες του κύκλου Σένγκεν της περιόδου 2023-2024 για έναν ασφαλέστερο και ισχυρότερο χώρο Σένγκεν,
- να επιλύσουν το ζήτημα των διαδικασιών επί παραβάσει που κινήθηκαν εναντίον τους

VII. Συμπέρασμα

Τα τελευταία τρία έτη έχουν χαρακτηριστεί από μια σταθερή και αποφασιστική προσπάθεια υλοποίησης της φιλοδοξίας για τη δημιουργία μιας Ένωσης Ασφάλειας για την ΕΕ. Έχουν

σημειωθεί τεράστια βήματα σ' ολόκληρο το φάσμα του τομέα της πολιτικής ασφάλειας. Επί του παρόντος, η πραγματικότητα των διαρκώς εξελισσόμενων απειλών επιτάσσει συνεχείς προσπάθειες με ανανεωμένη αποφασιστικότητα. Οι εργασίες σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο πρέπει να ολοκληρωθούν εγκαίρως πριν από το τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου την άνοιξη του 2024. Τα κράτη μέλη έχουν διαρκή ευθύνη να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο, να υλοποιούν και να εφαρμόζουν τα νέα νομοθετήματα. Για την υλοποίηση απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες, μεταξύ άλλων με τη στήριξη των οργανισμών της ΕΕ —και, πολύ συχνά, ακόμα στενότερη συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους μας.

Μόνο με τις συλλογικές και αποφασιστικές προσπάθειες όλων των ενδιαφερομένων θα επιτύχουμε τα επίπεδα ασφάλειας και προστασίας στην ΕΕ που προσδοκούν οι πολίτες —και, υπό τις σημερινές συνθήκες, κάθε παράγοντας θα πρέπει να έχει ως προτεραιότητα να εκπληρώσει τον ρόλο του στην ενίσχυση της ασφάλειας της ΕΕ.